

KRÁTCE ÚVODEM O ZIMĚ, LÉTU A PSANÍ KNIHY

Miluji prosluněné léto s toulkami pozapomenutými silničkami, stezkami mezi poli i lukami, po pěšinách, které zpravidla znají jen místní a po nichž si zkracující směry z obydlených míst lukami i napříč lesy. Miluji stíny letitých stromořadí, líbeznost kapliček, které postavili naši zbožní předci k poctě Páně, anebo jako díkuvzdání či připomenutí dnes už často zapomenutých významných či dokonce dramatických událostí.

Kraj do kterého jsem se rozhodl tentokrát vstoupit, je krásný na jaře, nádherný v létě a nejkrásnější v pestrobarevném podzimu. A přesto jsem po dlouhém shromažďování podkladů i po několika prvních verzích textů kapitol a jejich jednotlivých částí nakonec začal dávat konečnou verzi rukopisu knihy dohromady v třesuté zimě, a přes chválu léta i barevného podzimu jsem vyrazil na cesty pokryté ledem a vroubené vysokými bariérami sněhu. Objevoval jsem však často až nečekané kouzlo zimní krajiny, které v ní kupodivu potkáme i v potměných zimních dnech, kdy se chladné slunce schovává za mlhavé mraky. Okouzlený krásou okamžiku jsem stál v krajině v husté chumelenici a nijak mi nevadilo, že nemohu pozorovat výhled, který jsem chtěl v knize popsat.

Už v brzkém odpoledni se do zšeřelého kraje rozsvěcela okénka chalup a já v nich na svých cestách nacházel milé a pohostinné lidi. Praskající oheň v kamnech jejich venkovských domů navozoval úžasnou atmosféru, v níž se vybavovaly vzpomínky na všelijaké tajemné příběhy, vyposlechnuté pamětníky kdysi od těch, kteří už mezi námi dávno nežijí, ale kteří krajině vdechli její skutečný život... A při tom všem vyprávění a vzpomínání jsme se společně těšili na rozkvetlé jaro i na horké léto, kdy jsem věděl, že usednu do lodě a pod jezem v Sušici se s tříletou přestávkou opět dotknu pádlem zčeřené hladiny Otavy, abych se vydal na vodní cestu a napsal svědectví o zajímavostech po obou březích řeky, s nimiž jsem se při této plavbě potkal.

Zvu vás tedy na další společné putování krajinou, v němž se po zastávce v okolí majestátného Třemšína v předchozím svazku, tentokrát vydáme směrem od Bělčic přes Blatnou a Horažďovice až k Sušici, abychom do tohoto města tentokrát ještě nevstoupili, ale naopak se po řece vydali přes Horažďovice a Strakonice takřka až k Písku. Je to pořádný lán cesty, jak říkávali naši pradědečkové, kteří byli zvyklí zdolávat pěšky za prací, za obchodem i za zábavou dnes až nevídané vzdálenosti. My je zvládneme také - na kole, v autě, vlakem nebo dokonce na lodi.

Básník nádherné jihočeské krajiny Ladislav Stehlík zaznamenal dávnou písničku, která je kuriózní tím, že svým textem obsáhne mnoho míst, dokonce tolik, že je v této knize nestačíme ani všechny navštívit. Však si vezměte k ruce mapu a sami hledejte. Písnička nás zve do rozlehlé krajiny, a třebaže pojednává o věcech smutných, je ve své podstatě veselá či přesněji řečeno žertovná, a ukazuje, jak si šikovný autor dokáže pohrát s libozvučnými názvy vesnic a vesniček:

*Umřel sedlák v Hornosíně,
zvonili mu v Závišíně.*

Od Blatné k Otavě - TAJEMNOU ČESKOU KRAJINOU

Pavel Toufar

*V Koceloucích vzali máry,
v Bělčicích ho pochovali.*

*A ty čtyři, co ho nesli,byli rádi, že se sešli.
první Vávra z Paračova,
druhej Tintěra z Mračova.*

*Třetí Janek z Doubravic,
čtvrtej Šampal ze Smolívce.
Kostelník byl ze Záboří
a hrobař byl ze Záhoří.*

*Ministranti z Vacíkova,
chlapec s křížkem z Roželova.
Pan farář byl z Kasejovic,
pan učitel z Budislavic.*

*Mši dali sloužit v Sedlici,
tam si koupili vopici.
Ta vopice měla střeva,
tahali je do Nedřeva.*

Opět jsem vedl přátelské spory na téma, co všechno bych měl do knihy zařadit, na která místa a jaké pozoruhodnosti bych rozhodně neměl zapomenout. Jenže při vědomí toho, že většina z těchto míst by svým osudem i příběhy vydala na samostatnou knihu, pokusil jsem se přiblížit především pozoruhodnosti, s nimiž jsem se na cestě potkal a které mne samotného zaujaly. Podrobnou historii kraje i mnohých jednotlivých míst najde každý zájemce v nejrůznějších knížkách, bezprostředně se s ní potká při návštěvě místního muzea, hradu, zámku či skanzenu, dozví se ji z vyprávění místních starousedlíků, jejichž paměť se odvíjí od paměti generací předků. Vzpomínám na setkání s jedním z čtenářů, který mne káral, že jsem zapomněl na jednu historiku a jednu či dvě dochované kapličky a křížky, ale nakonec ho rozesmála moje lehounce nerytířská námitka, že když to sám ví, k čemu by mu bylo, kdyby o tom četl ještě v mé knize. Nechci samozřejmě zlehčovat vážné námitky, ale prosím vezte, že každá kniha má omezený rozsah stránek a nakonec se tedy i do této vešlo jen to, co v ní nakonec je, s čím jsem se na svých toulkách potkal nebo o čem jsem se dozvěděl. Věřím však, že vás opět budu inspirovat k vlastním toulkám a vlastnímu poutavému pátrání.

V putování, které vám v tomto dílu nabízím, obsáhneme oproti dosavadním zvyklostem předchozích svazků rozsáhlejší část krajiny, protože od hranice středočeského kraje přejdeme do kraje jihočeského a nahlédneme i do kraje západočeského, ale nemusíte se obávat, že na všech silnicích a silničkách budete z tohoto důvodu muset užívat výhradně auto, protože nás opět čekají i zkratky polními či lesními cestami, vhodné jen pro kolo nebo pěší putování – a v závěru nasedneme na loď a svěříme se proudu krásné řeky Otavy. Na všechny cesty se můžete samozřejmě také vydat v pohodlí domova s knihou v

Od Blatné k Otavě - TAJEMNOU ČESKOU KRAJINOU

Pavel Toufar

ruce, ale pokud máte možnost, zavítejte alespoň do některých míst osobně. Také tato část české krajiny, o níž si budeme vyprávět, totiž rozhodně za to stojí.

A na cestu nás provází vyznání znalce a velkého milovníka tohoto kraje, básníka a malíře Ladislava Stehlíka:

*Po mnoha polních cestách jsem
kráčel s holí poutnickou, abych pak
unaven usedl k prostým stolům
ve vesnických hospodách,
před nimiž voní kvetoucí lípy,
zasnil se v kostelním šeru
před tvářemi madon
a na prastarých hradištích vyslechl
z ticha dávná svědectví o lidu,
jehož jména a děje zasypal čas
pískem zapomnění...*

Zastavení první - BĚLČICE

V předchozím svazku našeho putování jsme se zastavili na silnici za obcí Újezdec. Na dohled sice už byly první domky Bělčic, ale my jsme překonali zvědavost, otočili se a vraceli se zpátky do míst hlavního tématu, k toulkám kolem Třemšína a do Březnice. Nyní nám ale už vůbec nic nebrání, abych zamířili rovnou do Bělčic. Naopak. Bude to první zastavení na začátku našeho velkého putování.

Dnešní Bělčice jsou malebné i se svým okolím. Za zády máme majestátný Třemšín, který tvoří pomyslnou hranici od brdských vrchů a lesů, před námi svou náruč zešíroka otvírá spíše jen mírně zvlněná Blatenská pahorkatina s lesy, loukami, poli, remízky i četnými rybníky, v níž jsou jako korálky na pestrobarevném náhrdelníku zasazeny pohledné vesnice, vísky i samoty.

Bělčický rodák Ladislav Stehlík o Bělčicích napsal, že “žádná vzrušená historie městečkem neprocházela”. Do jisté míry s ním musíme souhlasit, protože skutečně nenajdeme žádné velké dramatické bělčické události, které by hýbaly historií, ale na druhé straně je například svým způsobem vzrušující už třeba zjištění, že kolem Bělčic bylo potvrzeno osídlení s velkou pravděpodobností mnohem dříve, než v 10. století, uváděné některými autory s odvoláním na archeologické nálezy - při výkopu na západním konci města byla totiž nalezena popelnice zvláštního tvaru s tečkovaným vrypem, doklad pravěkého pohřebiště. První slovanští obyvatelé totiž nejspíš přišli na Blatensko už koncem 6. století, ale především v průběhu 8. století. Předkové našeho rodu sem doputovali na rozhraní pohanské a křesťanské epochy nejspíš při svých průzkumných výpravách od Otavy pod horou Práchní, kde se rýžovalo zlato. Důvodně

Od Blatné k Otavě - TAJEMNOU ČESKOU KRAJINOU

Pavel Toufar

můžeme předpokládat, že od dnešní Blatné došli podél Závišínského potoka až do okolí Bělčic. A to přitom nebyli prvními podmaniteli této krajiny.

Je totiž prokázáno, že v okolí Bělčic se rýžovalo a dokonce také těžilo zlato, především v Újezdci, kde staré hornické mapy uvádějí historické středověké označení Barbořina štola. Západně od městečka na vrchu Budín s takzvanými Šancemi, v místě nad dnešním Záhrobím, stávalo keltské hradiště či spíše jakási svatyně přísně uzavřené kněžské kasty druidů (snad prý z doby laténské). Většina autorů se přiklání k takzvanému "Viereckschanze", čtyřúhelníkovému keltskému opevnění, sloužícímu ke kultovním účelům. Jeho původní rozměry byly 100 x 90 m. Příkop s valem (zachoval se na východní straně, třebaže značně zarostlý trávou a hlavně křovisky) však v tomto případě nejspíš neměl obrannou funkci, ale především měl vymezit prostor posvátného místa.

Jedním ze zdejších pozoruhodných nálezů byl keltský mlýnek na drcení obilí. Na sklonku osmdesátých let 20. století bylo při průzkumném sondování vyzvednuto několik úlomků typických keltských nádob. Keltové z kmene Bójů, sídlícího v Čechách, přišli do těchto míst možná už v 2. nebo až 1. století před naším letopočtem. Putovali za zlatem a stříbrem. Nálezy na jiných místech potvrdily, že Keltové razili své mince často právě z vysoce ryzího zlata. A ze zlata vyráběli také šperky. Nepochybně však zlatému opojení. Alespoň v okolí Bělčic - třebaže v roce 1926 vzhledem k četným nálezům, dokazujícím rozsáhlou dávnou těžbu zlata, přirovnal rybářský a lesnický odborník dr. ing. Theodor Mokřý středověké Blatensko ke Kalifornii za časů zlaté horečky. Z historických dob se sice dochovala zprostředkovaná svědectví o nálezů zlata o hmotnosti i přes jeden kilogram, ale dnes by naše snahy o rýžování na Závišínském potoce byly zcela marné, nenašli bychom ani zlatou šupinku. Zlaté časy rýžování jsou na Bělčicku nenávratně pryč. Podle odborníků však blíže neupřesněné zásoby zlata leží v hlubinách kopce u obce Újezdce, což je od Bělčic co by příslovečným kamenem dohodil.

V těch dávných zlatých dobách se také snad zrodilo pojmenování Bělčice. Odkud se vzalo je nejasné. Prý od místního pojmenování "biel" (kmen) pro listnaté stromy, podle Augusta Sedláčka však také možná od osobního jména Bělek, Běl, Bělík, přičemž čeled' se nazývala Bělčici a od toho dostala osada jméno Bělčice. Podle názorů, které se objevily u některých badatelů už v polovině 19. století bylo "jméno Bělek u našich pohanských předků velice rozšířené".

Nejstarší zpráva o Bělčicích pochází z roku 1183 a říká, že "kníže Bedřich I. potvrdil špitálu sv. Jana Křížovníků Svatomařských ve Strakonici vesnici Bělčice, kterou [špitálu] daroval Vršislav, syn Helie". Zmíněný kníže Bedřich v Čechách panoval v letech 1172 až 1189. Někteří autoři však nad touto zprávou s pochybami krčí rameny a tvrdí, že založení kolem zmíněného roku 1183 je sporné (aniž by ale tuto spornost jakkoli zdůvodnili), a odvolávají se na písemné doklady až pozdějšího data, v nichž jsou Bělčice uváděny hojněji a především ve spojení se svými tehdejšími majiteli – což ovšem na druhé straně nevylučuje možnou existenci vesnice Bělčice podle zmíněné dřívější zprávy. Přesto je za úředně doložené datum založení Bělčic považován rok 1243, kdy jsou uváděni vladyka Petr z Bělčic a jeho bratři.

Od Blatné k Otavě - TAJEMNOU ČESKOU KRAJINOU

Pavel Toufar

Přes Bělčice prý vedla cesta svatého Vojtěcha, biskupa pražského, na jeho cestě do Říma. Mířil údajně do Kasejovic a dál směrem k Plzni. I když se traduje, že důkazem jeho přítomnosti v kraji je kaplička u městečka, není přítomnost pozdějšího světce a mučedníka přesvědčivě doložena.

Za časů husitských válek vtrhl do Bělčic jeden z Žižkových oddílů, vypálil zemanskou tvrz a vyplenil a spálil mlýn pod hrází rybníka Stodoliště, který oproti tvrzi nebyl už nikdy potom obnoven. Někteří autoři ale namítají, že to není zcela potvrzeno nějakým přímým svědectvím, ale je třeba poznamenat, taková událost je velice pravděpodobná. Pouhou romantickou legendou však je, že bělčický Hrádek obléhal sám Jan Žižka a kvůli tomu nechal na protějším vršku Budín vybudovat polní ležení s obrannými valy. Jak už víme, tyto valy jsou totiž mnohem staršího data, a Žižka u Bělčic nikdy nebyl.

O dvě století později krajem prchali Mansfeldovi stavovští žoldnéři, poražení v červnu 1619 v krvavé bitvě Záblatí, za nimi se hnali pronásledovatelé a nakonec i celé velké císařské vojsko, které se přesunovalo přes Horažďovice a Nepomuk k Plzni. Všichni žoldnéři, bez ohledu na které straně bojovali, cestou rabovali a zabíjeli, zapalovali a plenili.

V roce 1620 táhlo kolem Bělčic stavovské vojsko pod vedením Kristiána z Anhaltu. Původně směřovalo proti Vídní, ale když se Anhalt dozvěděl, že na jih Čech pronikli císařští v čele s Maxmiliánem, vévodou bavorským, změnil směr a rychle spěchal na jih Čech, aby jim překřížil cestu a zabránil jim v pochodu na Prahu.

Jedno z Anhaltových polních ležení bylo západně od Bělčic na již zmíněném návrší Budín v pomyslném trojúhelníku mezi silnicemi do Újezdce a do Záhrobí, a vojsko složené z pestré směsice žoldnéřů nejrůznějších národností se zde zdrželo dva dny. Dodnes je v těch místech patrný hlubší příkop, kterému se říká V Šancích. Přítomnost stavovských žoldnéřů potvrdil i zajímavý nález. Traktorista vyoral na úpatí kopce 35 cm dlouhý železný hrot kopí, jaké byly používány v třicetileté válce. Byly nalezeny také zlomky nádob, svědčící pro stejné období.

Dne 4. října 1620 přijel do ležení osobně sám "zimní král" Fridrich Falcký, tehdy třiadvacetiletý sebevědomý mladík, přesvědčený o svém již brzkém vítězství nad Habsburky. Provázela ho osobní tělesná stráž a čtyři setniny jízdy. Stavovské vojsko pokračovalo společně s králem a jeho doprovodem v přesunu směrem na Hvožd'any. Cestou žoldnéři vypálili ves Újezdec. Nebrali na nikoho ohled. Ostatně i samotnému králi-cizinci byl osud prostých českých obyvatel naprosto lhostejný. Do Čech tehdy vstoupila neblahá doba. Prostí lidé utíkali ze svých domovů, které vojáci obou stran bezostyšně rabovali a vypalovali.

Během přesunu vojsk docházelo k nejrůznějším spíše menším šarvátkám, ale u Radošic v okolí vrchu i louky Na vraždě (Vražda) se stavovští a císařští 7. října 1620 střetli v dnes již málo známé menší bitvě. Císařské vojsko bylo tehdy ještě rozdělené. Vévoda Maxmilián Bavorský obsadil Zelenou horu, hrabě Buquoy tábořil ve Lnářích. Střetnutí se stavovskými se chtěl vyhnout, takže Anhalt nakonec mezi Starým Smolivcem a

Od Blatné k Otavě - **TAJEMNOU ČESKOU KRAJINOU**

Pavel Toufar

Radošicemi napadl pouze zadní Buquoyovy voje. Padlo tehdy kolem 200 císařských. Někteří jsou prý pohřbeni na hrázi Metelského rybníka pod kamenným křížem.

Na konci téhož dramatického a pro český národ příliš osudového roku 1620 roku projeli městečkem bělohorskí vítězové, bavorští žoldnéři s kořistí na 500 vozech, a zanechali zde své neblahé stopy.

Okolí Bělčic se nevyhnulo nelítostnému žoldnéřské rabování, které sužovalo naše země od Bílé hory po celou třicetiletou válku... Žoldnéři například rozebrali roubené chalupy tehdejších vesnic Záluží u Vratečina a Telčovic, kde dnes stojí osada Slavětín, a použili je jako palivo. Důkazem kruté doby je zpráva, že před koncem třicetileté války žili v roce 1646 či 1648 v dříve velice rušných Bělčicích pouze tři sedláci a čtyři chalupníci s rodinami!

NA TVRZI I V MĚSTEČKU

Tvrz rodu vladyků či rytířů z Bělčic stávala na návrší nad rybníkem Hrádkem na západě Bělčic. V roce 1243 je doložen již zmíněný Petr z Bělčic, v roce 1253 Heřman a v roce 1320 Bašek z Bělčic, o němž však není téměř nic známo. V letech 1345 – 1349 žil v tvrzi Oldřich Jahodka z Bělčic, který působil ve službách pražského arcibiskupa. Z roku 1345 je znám jeho erb v jehož půleném štítu byly dva šikmé pruhy, o čtyři roky později měl v erbu dva husí krky proti sobě.

Z dalších majitelů můžeme jmenovat Markétu rozenou ze Šternberka, vdovu po Vilému Bavorovi ze Strakonice (zemřela před rokem 1354). Není však známo jak Bělčice získala. Roku 1356 se uvádějí bratři Brun, Bušek a Jan, roku 1360 Bušek z Bělčic. Od roku 1389 až do doby po roce 1406 následovali bratři Zdeněk (Zbyněk) a Bohuněk z Lochovic. Pak Markvart z Těchařovic, připomínaný ještě v roce 1412, dále bratři Petr, Přeč a Jan z Konratic, od nichž Bělčice koupil před rokem 1422 Jiřík Běšín z Běšin ze starobylého českého vladyckého rodu z tvrze Běšiny na Klatovsku. Jeho rod setrval v Bělčicích, k nimž patřil i Závišín, po dlouhou dobu dvou století. Ve znaku měl vpravo ve zlatém poli černou medvědí tlapu a vlevo v černém poli bílý buvolí roh. Erb najdeme na náhrobním kameni v bělčickém kostele a byl umístěn také na radnici.

Místo zřejmě husitskými bojovníky zničené původní tvrze na Hrádku postavili Běšínové novou, podle všeho přímo v městečku na místě dnešní Sokolovny. Jindřich z Běšin zvaný Jeptiška nechal někdy kolem roku 1500 obnovit husity vypálený kostel a faru. Běšínové také vymohli právo vařit pivo a vybudovali pivovar, založili v okolí rybníky. O posvěcení kostela dne 1. září 1515 se dochovala na levé stěně latinsky napsaná zpráva:

Anno Domini MDXV die primo Mensis Septembris Martinus Dei Gratia Episcopus Nicopolensis et Suffraganeus Olomucensis consercravit hunc Chorum una cum Altare in honorem et Gloriam Dei Trini et unisacri tum etiam in memoriam Suom. Apostolorum Petri et Pauli...

Od Blatné k Otavě - TAJEMNOU ČESKOU KRAJINOU

Pavel Toufar

Léta Páně 1515 prvního září Martin z Boží milosti biskup Nikopolitánský a podřízený do Olomouce posvětil tento chór zároveň s hlavním oltářem ke cti a slávě Boha trojjediného a též v paměť dvou apoštolů Petra a Pavla. V den jejich a v den posvěcení odpustky 40 dnů. Posvěcení však slaviti se bude v neděli po slavnosti Všech svatých. Stalo se tak v době, kdy vládl v Bělčicích urozený Pan Jindřich Běšin z Běšin.

Jindřich zvaný Jeptiška držel Bělčice ještě roku 1519. Nebyl nevýznamným venkovským šlechtice. Například v letech 1419 – 1507 působil jako místosudí Království Českého. Dochovaný podrobný listinný zápis z poloviny 16. století uvádí, že tvrz v městečku byla výstavná a prostorná. Zmíněny jsou všechny místnosti včetně nejrůznějších komor, také seznam cennějšího inventáře, popis hospodářských budov a dalších objektů. Tvrz byla chráněna vodním příkopem a hrazením s bránou a mostem. Připojen k ní byl poplužní dvůr.

Po smrti Jindřicha z Běšin v roce 1528 získali dědictví jeho synové Jan, Jindřich, Václav a Burian (Burjan), přičemž podle některých zpráv poslední jmenovaný po roce 1541 vykoupil od svých bratrů jejich podíly, protože shodnout se na společném hospodaření bylo asi velice obtížné. Po shoření desek zemských roku 1541 obnovili bratři zápis o svém dědictví (Jan tehdy už nebyl naživu), takže proto se dochovaly poměrně podrobné údaje o vzhledu městečka, hospodářství a jeho chodu. Zaznamenány byly na celkem 30 listech. K Bělčicím tehdy patřily vesnice Hornosín a Závišín, popsány jsou rybníky Hutecký, Škrabák pod Hutěmi, a tři další rybníky na Zdenínech. Zajímavé jsou zmínky o "rybníčku na městečku", který býval zřejmě v místě, kde v třicátých letech 20. století vyrostla naproti radnici budova Kampeličky. Když dělníci dům stavěli, museli do značně bahnitě půdy zarážet piloty, na něž byly teprve položeny základy.

Následovali Jindřichovi potomci. V roce 1594 se uvádí jeho závěť.

Již roku 1484 se Bělčice staly městečkem. Povýšením Vladislavem II. Jagellonským sice získaly některá privilegia, která však měla zaniknout při změně vlastníka, anebo pokud by byla ztracena nebo zničena. Vzácná privilegia nakonec skutečně shořela při velkém požáru před rokem 1549. Na žádost tehdejší vrchnosti, kterou byl Václav Běšin z Běšin, obnovil císař Ferdinand I. městečku všechna jeho práva a udělil mu pečeť a znak. Povyšovací listina je opatřena datem 4. listopadu 1549. V městském znaku jsou dva svatopetrské klíče a přes ně je položen vztyčený meč, symbol apoštola Pavla z Tarsu, který byl s'at mečem.

Městská privilegia byla znovu potvrzena císařem Josefem II. dne 5. června 1783 a poté Františkem I. dne 22. srpna 1793. Další a podle historiků v pořadí třetí povýšení Bělčic na město učinil 23. prosince 1898 císař František Josef I.

Vraťme se zpátky do hlubin historie do 16. století. S manželkou Žofií rozenou Krupskou z Březí, ovdovělou Býšickou, měl Václav Běšin z Běšin syna Jindřicha. Paní Žofie do svého nového manželství přivedla tři syny z předchozího svazku se zesnulým manželem Jiříkem Býšickým z Byšic. Paní Žofie zemřela roku 1566, pan Václav roku 1570, a oba spočinuli v hrobce pod podlahou presbytáře v bělčickém kostele. Jejich náhrobní

kameny byly při dláždění kostela z podlahy vyzvednuty a zasazeny do zdi u hlavního oltáře. Později byly podobně jako další náhrobky zabíleny.

V kostele jsou náhrobní kameny se zajímavými znaky. Najdeme na nich například poloviční štít s medvědí tlapou a buvolím rohem patří Běšínům, znak s břevnem táhnoucím se šikmo zleva doprava a s klenotem tvaru dvou křídel je rodu z Břízy, půlměsíc náleží Vřesovicům.

Bělčice zdědil Jindřich Běšín z Běšin (zemřel roku 1597), syn Václava Běšina a jeho choti Žofie, který se oženil s Eliškou Vřesovcovou z Vřesovic (zemřela roku 1598). Jindřich rozdělil závěti svůj majetek na několik dílů, přičemž pamatoval na Zdeňka Běšina na Uzenicích, Bedřicha z Běšin, Smila z Běšin a na Volfa Novohradského z Kolovrat na Lnářích. Pamatoval také na další osoby, nejen na svou manželku, ale některým lidem přiřkl především finanční částky. V odkazu určil rovněž pevnou částku “chudým žákům jezuitův do Prahy”.

Jindřich zemřel bezdětný. Majetku se ujal Smil nejstarší z Běšin. Nedejme se zmýlit přídomkem “nejstarší”, protože v době úmrtí pana Jindřicha mu nebylo snad ani ještě třicet roků. Zůstal katolíkem a nepřidal se ke stavovskému povstání proti císaři Ferdinandu II., takže sice nebyl stížen pobělohorskými konfiskacemi, ale bělčický majetek byl především roku 1620 notně poničen krajem procházejícími stavovskými vojsky. Žoldnéři nebrali ohled na nikoho a se svolením svých důstojníků samozřejmě ještě s větší chutí rabovali majetek katolického pána.

Nakonec byl Smil posledním z rodu v Bělčicích. V sobotu v den sv. Voršily, tedy 21. října, Léta Páně 1623 totiž prodal bělčickou tvrz s příslušenstvím Jaroslavu Volfovi ze Šternberka a jeho choť Žofie prodala Jaroslavu Volfovi svůj díl městečka Bělčice.

Jaroslav Volf krátce poté odkázal Bělčice k doživotnímu užívání své choti Maxmiliáně Veronice ze Švihova a po její smrti majetek zdědila dcera Johanka, provdaná za Adama hraběte Trautmansdorfa. Od ní roku 1663 bělčický majetek koupil Aleš Ferdinand hrabě Vratislav z Mitrovic a na Lnářích. Městečko přestalo být samostatnou správní jednotkou a bylo podřízeno nové vrchnosti ve Lnářích.

Aleš Ferdinand hrabě Vratislav z Mitrovic neměl Bělčice dlouho, protože pro velké dluhy byl celý jeho majetek úředně rozprodán. Roku 1675 tudíž získal Bělčice hrabě Humprecht Jan Černín z Chudenic, který vlastnil také Lnáře a proto chátrající a především zastaralou a nepohodlnou tvrz v Bělčicích neužíval. Byť byl objekt z větší části vybudován z kamene, začal rychle chátrat a poslední ránu mu uštědřil požár, který roku 1692 velice těžce postihl celé městečko. Tvrz zanikla a nezůstaly po ní žádné stopy.

Ještě na začátku 19. století se prý na takzvané Slepíčí hoře (po balkánské válce roku 1912 se jí začalo říkat Taraboš nebo Na Taraboši, měla také pojmenování Na Výrovně, Hora slepcova i Slepěcká hora) daly pozorovat zbytky požárem sežehlých zdí, ale město je nechalo odstranit. Bylo to v roce 1818, kdy Bělčice opět postihl velký požár, při němž

Od Blatné k Otavě - TAJEMNOU ČESKOU KRAJINOU

Pavel Toufar

shořelo 45 stavení s poplužním dvorem a farou a pro stavbu základů nových domů se hodilo jakékoli vhodné zdivo.

Bělčické domy jsou dnes rozložené kolem pohledného protáhlého náměstí ve zvlněném terénu. V horní části náměstí stojí kostel Sv. Petra a Pavla. Patří mezi významné památky. Původně byl románský. Při jeho opravě, kterou v roce 1990 a opakovaně v roce 1991 inicioval již svým druhým štědrým peněžním darem rodák Václav Zeman, a k němuž se připojila i sbírka mezi spoluobčany a do pokladny přišly rovněž finanční částky od tehdejšího MNV a JZD Bělčice, bylo pod omítkou v lodi nalezeno zazděné románské okno. Ve svém základu pochází bělčický kostel zřejmě z období kolem roku 1240 (původní stavba nesla znaky strakonické stavební huti), pětiboce zakončený presbytář je ze 14. století a čtvercová loď nese pozdně gotickou sklípkovou klenbu hvězdového vzorce se síťovými spojkami mezi jednotlivými poli. V roce 1711 byly zabíleny bohaté figurální fresky, například nad kůrem to bylo 13 výjevů, na nichž byl zpodobněn Kristus a dvanáct apoštolů.

Západně od kostela volně stojí pseudogotická zvonice z roku 1863. Nad kostelem se rozkládá hřbitov – v čase morové rány v letech 1771-1772 však nestačil a proto byl za městečkem zřízen tehdy nový “morový hřbitov”.

Obehnán jednoduchou zdí, vydechuje hřbitov jako každý jemu podobný atmosféru poklidu věčnosti času. Písek na cestičkách zaskřípe pod podrážkami, ale nevysečená tráva kolem rovů všechny rušivé zvuky okamžitě utlumí, nevadí ani hluk auta, občas projíždějícího po silnici hned za zdí. Náhrobky připomínají oslavované rodáky i prosté lidi, na které vzpomíná rodina a blízcí přátelé. Jako všude najdeme náhrobky honosné i prosté železné kříže, které mnohdy vypovídají o zemřelých a především jejich pozůstalých více, než jakákoli vznešená slova.

Naproti kostelu přes silnici byla na vysoké terase v letech 1693 – 1696 postavena fara. Před ní osamoceně stávala barokní vstupní brána, která však byla odstraněna při rozšiřování a dláždění silnice v roce 1937. Původní fara stávala jinde. Podle všeho v místě dnešní hřbitovní márnice a dvorků obytných domů č. 3 a 78. Po velkém požáru roku 1624 zůstala v ruinách a postupně bylo její zdivo rozebráno. Nějaký čas zřejmě v městečku stála provizorní dřevěná fara, ale roku 1692 padla za oběť dalšímu velkému požáru, který zachvátil přes polovinu Bělčic. Byl to skutečně velký požár, protože bělčický farář Václav Stuchlík, který tou dobou cestoval do Karlových Varů, pozoroval zkázu až od Starého Smolivce.

Pod kostelem směrem ke středu náměstí a k průjezdní silnici stojí kašna, která tam byla umístěna už v 16. století, a nejspíš už tehdy ji obklopovaly lípy, jejichž vůně nás spojuje s pohodou domova.

Uprostřed dolní části náměstí stojí radnice s věžičkou, v níž jsou od 21. února 1904 hodiny, které prošly různými úpravami, ale dodnes pravidelně odbíjejí čas – kdysi se jim však lidé z okolí Bělčic posmívali, protože často nešly. Prý stačilo, aby vrabec usedl na malou ručičku, která tím pádem klesla dolů a hned bylo víc hodin.

Od Blatné k Otavě - TAJEMNOU ČESKOU KRAJINOU

Pavel Toufar

Na stejném místě stávala podle všeho ještě jiná radnice, ale o jejím vzhledu a velikosti nemáme žádné zprávy. Alespoň doklady z poloviny 16. století, na které se odvolává Ladislav Stehlík, uvádějí “u radnice vyhloubenou studnu Mlíčník, která sama o sobě by dnes stačila zásobit vodou celé městečko”. Tytéž doklady připomínají také obezděnou štěpnici oboru a v městečku dva rybníčky s baltýři, tedy dřevěnými “klecemi” na přechovávání ryb. Na chmelnici se pěstoval chmel pro pivovar, v provozu byla samozřejmě i sladovna, vysazeny byly vinice, existovaly šenkovní domy s právem výčepu piva i vína.

Původní radnice postavena kolem roku 1556 po novém povýšení Bělčic na město. Shořela při velkém požáru v roce 1858, kdy ohni padl za obět i poplužní dvůr a celkem 45 domů. Tehdy byla postavena zcela nová budova, která se zachovala až do dneška... Stojí na citlivě vybraném místě, protože nenásilně uzavírá svažitosť náměstí ve směru od hřbitova a kostela. Celá stavba je v jádře barokní, interiéry byly novodobě upraveny. V přízemí ve dvoraně se dříve tancovalo, jeden čas se tam dokonce vyučovalo, rozlehlejší prostora posléze sloužila jako svatební síň. V přízemí bývala také hospoda pro obyčejné lidi (“panská”, kam chodívali i letní hosté, byla “U Cvrků”). Podle vzpomínek básníka Ladislava Stehlíka bydlíval do roku 1924 v přízemí radnice městský strážník Rudolf Kába, vysloužilý voják (před ním to byl do roku 1890 Jan Hejtmánek a do roku 1898 Antonín Pobuda). Strážníkův byt sousedil s obecní šatlavou, do níž se na noc zavírali všelijací výtržníci, než jim zchladnou horké hlavy, ale také tuláci. Václav Augustýn zase vzpomíná na obecního strážníka Václava Simína, který když v roce 1936 dosloužil, koupil si v Blatenské ulici domek a v něm také v roce 1944 zemřel.

Obecní strážníci mívali bubínek a paličky, přičemž bubnováním přivolávali pozornost, aby lidem, kteří se k nim sběhli, mohli přečíst sdělení z příslušné úřední listiny.

Radnice je obklopena rázovitými domy – Kampeličkou s obchodem milé paní Zdeničky Kočkové, přes ulici s dalším domem s typickými výklady bývalého venkovského obchodu, a obdobný dům s výklady dřívějšího obchodu stojí o pár desítek metrů dál směrem k výjezdu z městečka na Újezdec.

Za městem pod Slepíčí horou, na níž ve 13. století stávala vladycká tvrz, je u venkovského litinového křížku rozcestí. Vpravo míří odbočka na obec Záhrobí a vlevo pokračuje hlavní silnice na Újezdec, Tisov a k odbočce na Hvožd'any.